

tur omnia, Petrus ex ea urbe digressus, anno, ut videtur insequente 373, Romam conscenso navigio ad Damasum papam perrexit. Ibi vero, ut cum Gregorio Nazianzeno loquar (a), « cum tragœdiam oriens vidit, occidentis quoque desleuit: cui hujusce immanitatis signa fugitivus antistes publice spectanda proposuit. Nam pro cadaveribus cruentas vestes ecclesiæ Romanæ protulit, ac per tacitam accusationem omnium lacrymas movit: ut calamitatis magnitudinem in oculis et aspectu defigeret atque auxilium nancisceretur, quem admodum etiam eum nactum illud esse novimus. » Porro fuisse Petrum Romæ commoratum usque ad ineuntem annum 378, inde compertum sit, quod eo ipso anno Romanæ synodo interfuit sub Damaso celebratæ adversus Apollinarem, ut in epistola synodica idem Damasus scribit. Sub initium autem hujusce anni

coactam fuisse illam synodum qua de agimus, pluribus demonstrat eruditus Coutantius (b) ad quem lectores remittimus. Mox vero a celebrato Romano concilio, Alexandriam rediisse Petrus videtur, et quidem cum litteris Damasi, teste Socrate (c), quibus ille tum consubstantialis fidem, tum Petri ordinationem confirmabat. Quo item ex historico intelligimus, præsulem nostrum Alexandrinum ad suam sedem ante fuisse reversum, quam Valens imperator Antiochia discedens Constantinopolim ad bellum Gothicum proficisceretur. Atqui eodem anno 378 periit Valens, v Idus Augusti, ut tradunt idem Socrates (d) et Idacius in *Fastis*. De reliquis autem Petri gestis Baronium consulas velim præ cæteris (e), ac Tillemontium (f). Postquam demum sedisset annos viii, supremum diem clausit exeunte anno 380, vel, ut maxime, ineunte 381 (g).

(a) Greg. Naz., orat. xxiii, Opp., tom. I, pag. 418.
 (b) Coutant., *Epist. Rom. pontif.*, pag. 491, § iv.
 (c) Socrat., *Hist. eccl.*, lib. iv, cap. 37.
 (d) Id., *ibid.*, cap. 38,

(e) Baron., ad an. 380, § xvi.
 (f) Tillem., *Mém. eccl.*, tom. VI, pag. 620.
 (g) Id., *ibid.*, pag. 801, not. ci, sur les Ariens.

PETRI II EPISCOPI ALEXANDRINI

EX EPISTOLA ENCYCLICA :

DE HIS QUÆ ALEXANDRIÆ GESTA SUNT AUCTORE LUCIO.

Apud Theodoritum, Hist. eccles. lib. iv, cap. 22.

I. Provinciae rector Palladius, secta gentilis et simulacrorum cultor assiduus, qui ad bellum Christo inferandum sæpius sese exercuerat, collecta multitudine superius memorata, impetum in Ecclesiam fecit, perinde ac si ad subigendos barbaros properaret. Tunc vero teterrima facinora perpetrata sunt. Quæ cum ego duntaxat referre vellem, tantum mihi dolorem attulit eorum recordatio, ut ingentem lacrymarum copiam effunderim. Atque in eo statu mansissem diutissime, nisi divina cogitatione dolorem meum compressissem. Ingressa enim turba in ecclesiam quam vocant Theonæ, loco verborum gravium, laudes idolorum cauebant: pro lectione sacrarum Scripturarum plausus manuum indecoros, et fractas cum obscenitate voces usurpabant; ejusmodi denique contumelias adversus virgines Christi

A Α'. Ὁ τοῦ ἔθνους ἡγεμονεύων Παλλάδιος, ἐθνικῶς ὄν τὴν αἵρεσιν, καὶ τῶν εἰδώλων ἀεὶ προκυλινοῦμενος, κατὰ Χριστοῦ στρατεύσθαι πολλάκις μετετήσας, τὰ προειρημένα συναθροίσας πλῆθη, ὁρμᾶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ὡς ὑποτάξει βαρβάρους ἐπειγόμενος. Τότε δὲ, τότε χεῖριστα γέγονεν. Ἀλλὰ καὶ μόνον ὑπαγορευσαὶ θέλων, τῆς μνήμης ὑδύνην μοι παρεχούσης, ἐπαφῆκα δακρύων ἀμετρον φορᾶν καὶ ἐπὶ πολὺ ἔμεινα ἂν τοῦτο πάσχων, εἰ μὴ θείῳ λογισμῶ λωφῆσαι παρεσκεύασα. Ἐν γὰρ τῇ κλυομένη ἐκκλησίᾳ Θεωνᾶ ἐπισσελθόντα τὰ πλῆθη, ἀντὶ ῥημάτων σεμνῶν, εἰδώλων εὐσημίας ἐπήφορον (1)· ἀντὶ θείων Γραφῶν ἀναγνώσεως, κρότους χειρῶν ἀσίμνους, καὶ κεκλασμένας μετ' αἰσχροῦτος φωνάς, κατὰ τῶν τοῦ Χριστοῦ παρθένων ὕβρεις, ἃς ἡ γλῶττα προφέρειν οὐκ ἀνέχεται· αἰσχροὺν γὰρ ἐστὶ καὶ λέγειν. Καὶ γὰρ μόνον τις τῶν εὐφρονούντων ταύτας ἀκούσας ἔβουσε τὰς ἀκοάς· καὶ μᾶλλον τῷ ἔξατο ἂν γενέσθαι κωφός, ἢ αὐτήκοος γενέσθαι τῆς αἰσχρολογίας αὐτῶν. Ἄλλ' εἴθε λόγοις ἀκροῦμενοι μόνον ἐξημέρατον, καὶ μὴ πράξει· τὴν τῶν λόγων ἐνίκων ἀτέλειαν (2)! Εὐύποιστος γὰρ ἡ λοιδορία, ἂν οἰαδηποσοῦν τυγχάνῃ,

(1) Ἐπήφορον. Codex Regius habet, ἐπήφορον.
 (2) Ἀλόγων ἐνίκων ἀτέλειαν. Codex Savilii.

scriptum habet, ἀτέλειαν. Epiphanius tamen Scholasticus vulgatam lectionem tuetur.

παρ' οἷς οἰκεῖ Χριστοῦ φρόνησις καὶ θεῖα διδάγματα. Αὐτοὶ τοίνυν οὗτοι ὀργῆς σκεύη τυγχάνοντες, κατηρτισμένα (3) εἰς ἀπόλειαν, τὴν ὅτινα σιμώσαντες, ψόφον ἀσελγῆ διὰ τῶν μυκτῆρων μακρὸν, καὶ ἔν' οὕτως εἴπω, ὡς ἀπὸ κρουνοῦ (4) προχέοντες, τὴν μὲν ἐσθῆτα διέβρῆσον τῶν ὁγίων Χριστοῦ παρθένων, ὧν ἡ ἄσκησις τύπον ἁγίων ἀγγέλων (5) ἐχαρακτήριζεν ὡς δ' ἡ φύσις ἔχει, γυμνάς πᾶσαν τὴν πόλιν (6) ἐθριάμβευον, διαπαίζοντες μετὰ ἀσελγείας, ὃν τρόπον ἐθούλοντο. Καὶ ὅλως ὡμὰ καὶ ξένα τὰ γενόμενα. Εἰ γοῦν τις συμπαθῶς ἐπὶ τούτοις ἐκώλυσε, παραινέσεως χρώμενος λόγοις, τραυματίας ἀπελύετο Ἄλλὰ, φευ τῶν συμφορῶν! πολλὰ βιαίως φθορὰν ὑπέστησαν σώματος· πολλὰ τῶν παρθένων βροπάλαις κατὰ κεφαλῆς τυπτόμεναι, ἔμενον ἀχανεῖς, οὐκ ἐπιτρέπομένων τῶν σωμάτων οὐδὲ τῆ ταφῆ παραδίδοσθαι (7). Πολλὰ οὖν μέχρι σήμερον, τῶν γυναικῶν ὀδυρομένων, οὐχ εἰρίσκειται σώματα.

B. Ἄλλὰ τί τὰ μικρὰ πρὸς τὰ μεγάλα διεξέρχομαι; τί δὲ τούτοις ἐμβραδύνω, καὶ μὴ σφοδρῶς ἐπὶ τὰ κατεπεύγοντα βαίνω; Ἐφ' οἷς εὖ οἶδ', ὅτι θυμάσθε, καὶ μενεῖτε ἐπὶ πολὺ ἀχανεῖς σὺν ἡμῖν ἐξιστάμενοι, τῆς φιλανθρωπίας τὸν Κύριον, ὅτι μὴ ἄρδην τὸ ὅλον συνέστειλεν. Ἄ γὰρ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, μήτε γέγονε μήτε ἠκούσθη ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, ταῦτα ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θυσιαστηρίου ἐπετέλουσι οἱ δυσσεβεῖς. ὡς γὰρ ἐν κρηπίδι σκηνῆς ἀτάκτου, παῖδα τὴν ἄρβυρα φύσιν ἐξαρνησάμενον (8), καὶ τὴν γυναικείαν, ποθήσαντα, στοιβη, κατὰ τὸ γεγραμμένον (9), τοὺς ὀφθαλμοὺς διαχρισάμενον, καὶ φύκει τὰς ὄψεις ἐρυθθάναντα, ὡς τὰ παρ' αὐτοῖς εἶδωλα, θηλυμόρφω τῷ σχήματι, ἐπ' αὐτοῦ

A petulantiam factis ipsis superassent! Nam convicia quantacunque sint, tolerabilia sunt iis in quibus Christi sapientia et divina mandata resident. Isti vero, utpote vasa iræ ad exitium præparata, expanso naso turpem sonum per nares edentes, et tubis, ut ita dicam, ac fistulis procul emittentes, sanctarum Christi virginum vestem disciderunt; quarum continentia, sanctorum angelorum similitudinem exprimebat. Easque nudas, sicut natæ fuerant, per totam urbem traduxerunt, petulanter iis illudentes, prout ipsis libitum erat. Erantque omnia prorsus crudelia atque inaudita. Quod si quis ob hæc miseratione captus eos cohibere, ac verbis eos admonere voluisset, vulneratus abibat. Sed, o rem calamitosam! multæ virgines per vim stupratæ sunt. Multæ dum fustibus capita verberarentur, manserunt exanimæ. Ac ne corpora quidem sepulturæ mandari permittebantur. Plurima certe corpora magno cum parentum dolore, hactenus reperiri non possunt.

B II. Sed quid persequor parva ac levia, si cum majoribus comparentur? Quid his immoror, ac non potius ad ea quæ urgent contendo? In quibus admirabimini, sat scio, clementiam Domini, et nobiscum attoniti diu manebitis ac stupentes, quod universa non obruerit. Etenim quæ neque facta sunt neque audita in diebus patrum nostrorum, ut ait Scriptura, ea in ipso altari impii perpetrarunt. Nam velut in pulpito scenæ petulantis, puerum, qui vilem sexum ejuraverat et mulierem affectabat, oculos stibio depictos atque inunctos habentem, et vultum fuco rubentem, sicut ipsorum simulacra habere solent, muliebri habitu in ipso sancto altari ubi adventum sancti Spiritus invocamus, saltare fece-

enim legendus est locus ille, quem Casaubonus non intellexit.

(9) Στοιβῆ, κατὰ τὸ γεγραμμένον. Hunc locum feliciter mihi videor reslituisse hoc modo, στοιβῆ καταγεγραμμένον τοὺς ὀφθαλμοὺς. Proprium olim erat cinædorum, oculos stibio delinire, quod Græci στοιβίζειν dicunt uno verbo. Græci enim στοιβῆν dicunt, et στίμμιν. Hesychius in Lexico: Στιβῆ, χρῶμα μεταλλικὸν μέλαν. Ion. in *Omphale*:

Καὶ τὴν μέλαιναν στίμμιν ὀμματογράφου.

Quare hoc loco στοιβῆ scribi potest, ut legitur in editione Basiliensi. In Regio codice J. Pini hæc vox deest, nec habetur in versione Epiphani Scholastici. Potior tamen mihi videtur. Basiliensis editionis scriptura. Alludit enim Petrus ad cap. iv Jeremiæ, ubi propheta sic dicit: Ἐάν ἐγγρίση στίβῆ τοὺς ὀφθαλμοὺς σου. Nihil itaque mutandum est hoc loco, sed locus ita vertendus: *Oculos, ut ait Scriptura, stibio inunctos habentem, et vultum fuco rubentem, sicut ipsorum simulacra, etc.* Et prioribus quidem verbis alludit Petrus ad locum Jeremiæ, ut jam dixi: posterioribus autem alludit ad cap. xvi Sapientiæ, ubi Salomon ita dicit de simulacris gentilium ligneis, καταχρίσας μίλτω, καὶ φύκει ἐρυθθάναν χροῖαν αὐτοῦ, quæ vetus interpres ita vertit: *perliniens rubrica, etc.* Ego vero *minium* mellem vertere. Sic enim Latini vocabant, quod Græci μίλτων, teste Plinio, lib. xxxv, ubi etiam testatur Romanos solitos esse miniare simulacra deorum suorum. — Porro vox στοιβῆ deest in cod. Regio, ubi mox pro φύκει, φύκῃ.

(3) Κατηρτισμένα. Codex Regius, κατηρτισμένοι.

(4) ὡς ἀπὸ κρουνοῦ. Nescio, quid sibi voluerit Sirmundus, hunc locum vertens: *Strepitum insolentem de naribus, velut e scatetra, ut ita dicam, fundentes.* Nec melius Christophorsonus, qui sic vertit: *Velut eb aqueductu, ut ita dicam, erumpentem.* Pessime vero Epiphanius Scholasticus interpretatus est hoc modo: *Et ut ita dicam factorem veluti de quodam cuniculo profundentes.* Magis placet interpretatio Camerarii, qui sic vertit: *Obscenos per nares sonos, clarum et quasi, ut ita dicam, de aquæ fistulis jaculantes:* κρουνοὶ enim proprie sunt tubi, seu salientes, ex quibus aqua in subjectam canaleffunditur.

(5) Τύπον ἁγίων ἀγγέλων. Postrema vox deest in cunctis exemplaribus, tam manuscriptis, quam impressis: primumque a Genevensibus typographis addita est ex conjectura Christophorsoni, quam confirmat Epiphanius Scholasticus. Sirmundus tamen cum eam e Græco textu expunxisset, in versione sua retinuit.

(6) Γυμνάς πᾶσαν τὴν πόλιν. Scribendum puto, γυμνάς ἀνά τὴν πόλιν ἐθριάμβευον.

(7) Οὐδὲ τῆ ταφῆ παραδίδοσθαι. Codex Regius et Savilii scriptum habent, οὐδὲ τῆ ὅτι παραδίδοσθαι. Quo modo etiam edidit Jacobus Sirmundus.

(8) Τὴν ἄρβυρα φύσιν ἐξαρνησάμενον. Cinædum intelligit. Sic enim cinædos designare Græci solent. Certe Polybius lib. iv, pag. 273, Babyrtam quemdam cinædum ita describit: Ἄνθρωπος Ἄσυρῆς τῶν ἐξερνησάμενων τὸν ἄνδρα κατὰ πάντα τρόπον. Sic

runt volubili motu, hac et illac manus jactantem ac gesticulantem; ipsi immoderate ridentes, vocesque nefandas emittentes. Quin etiam istud ad lasciviam spectare arbitrati, et præterita decora potius esse quam impia existimantes, quemdam ex suo numero notissimæ turpitudinis, qui una cum veste pudorem simul exuerat, nudum, sicut natus erat, in ecclesiæ solio collocantes, concionatorem infamem adversus Christum salutarunt. Nam divinorum verborum loco turpitudinem proferebat: pro gravibus verbis petulantiam pro pietate impietatem: pro continentia scortationem, adulterium, masculam venerem, furtum, escam ac potum, vitæ hominum utilia esse docens. πορνείαν, μοιχείαν, ἀρσενοκοιτίαν, κλοπήν, βρώσιν καὶ χρήσιμα.

III. Quæ cum ita fierent, atque ego ecclesia excessissem (quomodo enim non abissem, cum milites incursionem facerent, plebs pecuniis condita esset ad tumultuandum, nummi erogarentur, multitudo gentilium magnis pollicitationibus illecta adesset?): successor noster mittitur, qui episcopatum velut sæcularem quemdam magistratum pretio coemerat, Lucius quidam. Ipsi prorsus improbitatem et actus studens æmulari: non in orthodoxorum episcoporum synodo; non suffragio legitimorum clericorum, non postulatione plebis electus, sicut ecclesiasticæ leges requirunt. Erant una cum illo (neque enim simplex ejus ingressus esse potuit) non episcopi aliqui, non presbyteri ac diaconi, non populi multitudo, non illum præcedebant monachi, hymnos e Scripturis depromptos canentes; sed Euzoius, qui olim quidem cum diaconus esset Alexandriæ nostræ in sancta et magna synodo Nicæna simul cum Ario depositus est: nunc vero Antiochenam Ecclesiam præsulatu suo devastat. Simul etiam comes largitionum comitatensium, Magnus nomine, immensam militum multitudinem secum ducens; qui in omni impietate semper antesignanus esse cognoscitur. Qui cum Juliani temporibus ecclesiam Berytensium incendisset, quæ civitas est Phænices non ignobilis, principatu felicis memoriæ Joviani, eam propriis sumptibus instaurare coactus est: paromque abfuit, quin capite plecteretur, nisi multorum ambitu ac suffragio, imperatoris clementiam meruisset.

IV. Hinc igitur considerare debet zelus vester (quem quidem hortor vos, ut excitetis ad ea quæ gesta sunt vindicanda), quæ et quanta patrata sint scelera adversus Ecclesiam Dei, cum tantus in nos tyrannus supra memoratus insurrexisset. Nam continuo ille a vestra pietate, et ab omnibus ubique

(10) Φιλοτιμίαν. Legendum videtur φιλοτιμία. Edit.

(11) Ὠνησάμενος. Codex Regius, et Basiliensis editio habent, ἠγγισάμενος.

(12) Κομητατησίων δὲ λαργιτιόνων. Thesauri principis, qui vulgo sacræ largitiones dicebantur. Alii erant per singulas dioceses, quibus præerant comites. Alii erant in comitatu una cum ipso principe, qui comitatenses largitiones dicebantur. His præerat comes largitionum comitatensium. Erant autem omnes isti comites sub dispositione viri il-

α τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, ἐνθα κάθοδον τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπικαλούμεθα, εὐκόκλῳ τῇ στροφῇ, ὡδε κάκεισε τῷ χεῖρε σχηματιζόμενον, ὀρχεῖσθαι παρεσκεύασαν, πλατύ μὲν γελῶντες, ἀθέσμους δ' ἐπαφέντες φωνὰς. Οἱ δὲ πάλιν καὶ τοῦτο πρὸς ἀταξίαν ἠγγισάμενοι, καὶ τὰ παρωχηκότα εὐπρεπῆ μᾶλλον ἢ περ ἄθεσμα λογισάμενοι, ἐξ αὐτῶν ἓνα γνωριμώτατον ἐν αἰσχύρῳ, ὁμοῦ τὴν ἐσθῆτα καὶ τὴν αἰδῶ γυμνωσάμενον, ὡς ἡ φύσις ἔχει σχήματος, τῷ τῆς ἐκκλησίας ἐπιβιδάσαντες θρόνῳ, δημηγῆρον αἰσχύρον κατὰ Χριστοῦ προσηγόρευσαν. Ἄντι γὰρ θεῶν ῥημάτων, αἰσχύρότητα προῦβάλλετο, ἀντὶ σεμνῶν λόγων ἀσέλγειαν, ἀντ' εὐσεβείας ἀσεβείαν, ἀντ' ἐγκρατείας πόσιν τῷ βίῳ πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰσηγούμενος εἶναι

Γ'. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, κάμοῦ τῆς ἐκκλησίας ὑπαναχωρήσαντος (πῶς γὰρ οὐχί, ὅπου στρατιωτῶν ἔφοδοι, ὅπου δῆμος πρὸς ἀταξίαν ἀργυρώνητος, ὅπου φιλοτιμίαν (10) χρημάτων, καὶ ἐννικῶν πλήθη μετὰ μεγίστων ὑποσχέσεων,) ἡμέτερος δῆθεν ἀποστέλλεται διάδοχος, χρυσίου τὴν ἐπισκοπὴν ὡς ἀξίωμα κοσμικὸν ὠνησάμενος (11), Λούκιός τις, λύκου τὴν πονηρίαν καὶ τὰς πράξεις ἔχειν ἐσπουδακῶς: οὐκ ἐπισκόπων ὀρθοδόξων συνόδῳ, οὐ ψήφῳ κληρικῶν ἀληθινῶν, οὐκ αἰτήσῃ λαῶν, ὡς οἱ τῆς Ἐκκλησίας διαγορεύουσι θεσμοί. Τῷ δὲ τοιοῦτῳ συνῆσαν (ἀπλῆ γὰρ εἰσόδῳ τῆς πόλεως ἐπιβαίνειν οὐκ ἠδύνατο) οὐκ ἐπισκόπων τινές, οὐ πρεσβυτέρων, οὐ διακόνων, οὐ λαῶν πλήθη. Οὐ προῖγον τοῦτον μονάζοντες, ὕμνους ἐκ Γραφῶν ἀναμέλποντες: ἀλλ' Εὐζώϊος ἦν, ὁ πρώτῳ μὲν σὺν Ἀρείῳ καθαιρεθείς, διάκονος ὢν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀλεξανδρείας, ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ συνόδῳ, ἄρτι δὲ προστασία τὴν Ἀντιοχέων λυμαινόμενος: καὶ ὁ τῶν κομητατησίων δὲ λαργιτιόνων (12) κόμητης, στρατιωτῶν ἐπαγόμενος ἀμετρον πληθὺν, ὁ ἐν πάτῃ ἀσεβείᾳ ἀεὶ γνωριζόμενος. Μάγνος τοῦνομα: ὅς ἐν τοῖς Ἰουλιανοῦ καιροῖς, τὴν Βηρυτιῶν ἐκκλησίαν ἐμπρήσας (Φοινίκων δ' αὕτη πόλις ἐπιφανής), ἐπὶ τοῦ (3) τῆς μακαρίας μνήμης Ἰωβιανοῦ χρόνοις, ἐξοικαίων ταύτην ἀνορθῶσαι κατηνάγκασται, ὀλίγου καὶ τὴν κεφαλὴν τμηθεῖς, εἰ μὴ φιλοἰανθρωπίας ἐκ πολλῆς περιδρομῆς ἔτυχε βασιλικῆς.

Δ'. Αναλογήσασθαι τοίνυν ἐκ τούτου τὸν ὑμέτερον ζῆλον προσέκει, ὃν διεγεροθῆναι πρὸς ἐκδικίαν τῶν γενομένων παρακαλῶ, οἷα καὶ ἤλικα τὰ πλημμεληθέντα κατὰ τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, τοιοῦτου τυράννου τοῦ προειρημένου καθ' ἡμῶν ἐπαναστάτος. Ἄμα γὰρ ὁ παρὰ τῆς ὑμετέρας θεοσεβείας καὶ

lustris comitis sacrarum largitionum, ut docet notitia utriusque imperii. Hic comes largitionum comitatensium officiales sub se habebat, qui largitionales comitatenses dicebantur, quorum mentio fit in lege 7 Cod. Theod. De diversis officiis: *De largitionalibus comitatensibus, et officialibus rationalis rerum privatarum custodici præcepimus*, etc. Sic enim scribendus est locus ille, qui vulgo corruptus est.

(13) Ἐπὶ τοῦ. Codex Regius, ἐπὶ τοῖς τοῦ.

τῶν ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων ἐπισκόπων πολλάκις ἀπογορευθεὶς Λούκιος, τῆς πρὸς αὐτὸν ἀπεχθῶς διακειμένης ἐπ' εὐλόγοις ταῖς προφάσεσιν ἐπεστη πόλεως. Οὐ γὰρ μόνον, ὡς ὁ δύσφημος ἐν Ψαλμοῖς ἄφρων, λέγει, Οὐκ ἔστι Θεὸς ἀληθινῶς ὁ Χριστός, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι διεφθάρη καὶ διέφθαιρε, χαίρων ἐπὶ ταῖς βλασφημίαις, ταῖς κατὰ τοῦ Σωτῆρος πεμπομέναις (14) παρὰ τῶν τῆ κτίσει λατρευόντων παρὰ τὸν κτίσαντα. Ἡὼς οὐχ ὄπουγε (15) παραπλήσιον Ἑλλησιν ἔχων τὸ φρόνημα, προσφάτω τολμᾷ ὁ ἀλιτήριος σέβειν Θεῶν (16); Ἐπ' ὕψει γὰρ αὐτῷ τούτους τοὺς ἐπαίνους ἔπεμπον· Καλῶς ἤλθε, ἐπίσκοπε, Γιὸν μὴ λέγων· ὁ Σέραπις (17) σε φιλῶν εἰσήνεγκε· τὸ πάτριον εἶδωλον ἐαυτῶν ὀνομάζοντες. Αὐτίκα γὰρ ῥοπήσ οὐδὲ μιᾶς παρελθούσης, ὁ προειρημένος Μάγνος, ὁ τῆς ἀσεβείας αὐτοῦ κοινωνὸς ἀδιαίρετος, καὶ ἠορυφόρος πικρὸς, καὶ σατράπης ὀμώτατος, συναθροίσας καὶ τὰ ὑπὸ τὴν ὀαυτοῦ φροντίδα ἐπανακείμενα πλῆθη, πρεσβυτέρους καὶ διακόνους τὸν ἀριθμὸν ἐννεακαίδεκα συλλαβόμενος, ὧν τινες τὸ ὀγδοηκοστὸν ὑπερβεβήκασιν ἔτος, ὡς ἀλόντας ἐπὶ μυσαρῶ τινι καὶ νόμῳ Ῥωμαίων ἐχθρῶ, δημόσιον ὀρίσας κριτήριον, κατηνάγκαζεν, οὐκ εἰδὼς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς Χριστιανῶν νόμους, τὴν πατρίαν παρὰ τῶν ἀποστόλων διὰ τῶν Πατέρων ἀποδοθεῖσαν ἡμῖν προδιδόναι πίστιν, ἡδόμενον ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν φιλανθρωπότατον Αὐγουστον Οὐάλεντα διασχυριζόμενος· Πείσθητε, τάλανες, λέγων μεγάλη τῆ βοῆ, τῷ τῶν Ἀρειανῶν φρονήματι, πείσθητε. Συγγνωμονήσει γὰρ ὑμῖν τὸ Θεῖον, κἄν ἀληθῆ σέβητε θρησκείαν, οὐκ αὐθαιρέτως, ἀλλὰ πρὸς ἀνάγκην τοῦτο πράξασι. Τῆ μὲν γὰρ ἀνάγκη ἀπολογία περιλείπεται· τῷ δὲ αὐθαιρέτῳ ἀκολουθεῖ κατηγορία. Διὸ τοιούτους λογισμοὺς πρὸ ὀφθαλμῶν τιθέμενοι, ἤκετε πρόθυμοι, μελλησμὸν ἀποθέμενοι πάντα, τῷ Ἀρείου ὑπογράφοντες δόγματι, ὃ νῦν κηρύττει ὀνομαστὶ Λούκιος λέγων (18)· εἰ εἰδότες, ὡς πειθαρχοῦντες, χρήματα καὶ πόρους καὶ γέρα παρὰ βασιλέων (19) ἔξετε· ἀπαντινόμενοι δὲ, εἰρκτῆς καὶ στρεβλώσεων καὶ βασάνων καὶ μαστίγων καὶ δαμαστηρίων πείραν λήψεσθε· χρημάτων ὀμοῦ καὶ κτημάτων στερηθέντες, καὶ τῆς πατρίδος μεταναστάντες, εἰς χαλεποὺς οἰκῆσαι τόπους κατακριθήσεσθε.

Ε'. Ἀλλ' οὗτος μὲν ὁ γενναῖος, ἀπάτη (20) τὴν ἀπειλὴν κεράσας, μεταναστῆναι τῆς εὐσεβοῦς τοὺς πάντας καὶ προῦτρέπετο καὶ κατηνάγκαζε γνώμης.

(14) Cod. Reg., χαίρων ἐπὶ ταῖς κατα τοῦ Σωτῆρος πεμπομέναις βλασφημίαις.

(15) Ἡὼς οὐχ ὄπουγε. Codex Regius, cujus variantes lectiones edidit Stephanus, scriptum hic habet. Πῶς γὰρ οὐχί. Quo modo etiam edidit Jacobus Sirmundus, recte procul dubio.

(16) Προσφάτω τολμᾷ... σέβειν Θεῶν. Sirmundus ex eodem codice Regio edidit, πρόσφατον Θεῶν. Sed nihil opus erat hac emendatione, cum utrumque dici possit. Recentem vero Deum Petrus hic appellat Christum, juxta sensum Arianorum, qui eum creaturam esse dicebant, non autem ab æterno Deum fuisse. Vide quæ sequuntur paulo post in Confessione presbyterorum Ecclesiæ catholice; ubi leguntur hæc verba: Ἡμεῖς οὐτε νεγλόν,

A orthodoxis sæpe damnatus Lucius, in hanc civitatem justa de causa ipsi infensam introivit. Neque enim solum, sicut detestandus ille in Psalmis insipiens, dicit: Non est vere Deus Christus; sed etiam studiis atque institutis et ipse corruptus est, et alios corrumpit, gaudens blasphemis quæ adversus Christum jactantur ab iis, qui creaturam adorant potius, quam Creatorem. Annon enim ita est, cum sceleratus ille affinia et proxima sentiens gentilibus, recentem Deum colere audeat? Nam in conspectu ejus has laudes acclamabant: Bene adventisti, episcopo, qui Filium negas: Serapis te diligens huc adduxit; patrium simulacrum suum designantes. Statim namque, ne momento quidem temporis interjecto, supradictus Magnus impietatis ejus individuus comes, acerbis satelles et crudellissimus satrapa, collecta multitudine eorum qui sub ipsius cura ductique erant, presbyteros ac diaconos novemdecim numero comprehendit, ex quibus nonnulli octogesimum annum excesserant: et quasi in detestando quodam facinore et legibus Romanis contrario deprehensi fuissent, constituto publico judicio, ipse Christianarum de virtute legum ignarus, avitam fidem, ab apostolis continua serie per Patres nobis traditam, prodere eos coegit: clementissimo Augusto Valenti gratissimum id fore asseverans. Assentiatis, miseri, clamabat, assentiatis dogmati Arianorum. Quamvis enim vera sit religio quam colitis, ignoscet tamen vobis Deus: quippe qui non vestra sponte, sed necessitate compulsi id feceritis. Nam necessitati quidem excusatio semper relinquitur: liberam autem voluntatem sequitur accusatio. Has igitur rationes præ oculis vestris habentes, omni cunctatione abjecta, alacres accedite ad subscribendum dogmati Ariano, quod nunc disertis verbis prædicat Lucius. Ac pro certo habete, vos, si quidem parueritis, pecunias et opes atque honores ab imperatoribus consecuturos: si vero renuatis, carcerem, tormenta, quæstiones, flagra et cruciatus vos esse subituros; et pecuniis ac possessionibus cunctis spoliatos, et patria extorres, in loca aspera atque incommoda deportandos.

V. Ad hunc modum generosus ille vir, fraude atque illecebris minas suas temperans, hortabatur simul et cogebat cunctos, ut a pia sententia rece-

D οὔτε πρόσφατον σέβοντες Θεῶν, etc. Sic enim legendum est ex codice Savilii, et ex editione Basiliensi. Augustinus, in psalmum lxxx, de Ario ita scribit: *Nescio quis alius in vanitatem accipiens nomen Domini Dei sui, fecit sibi Christum creaturam, Christum imparem, et inæqualem generanti, Filium Dei dicens, et Filium Dei negans.* Et paulo post: *Tu autem aliud nescio quid cogitasti: in corde tuo Deum recentem posuisti.* Hilarius in epistola contra Auxentium: *Isti nunc Christum novum, etc.*

(17) Σέραπις. Codex Regius, Σάραπις.

(18) Λούκιος λέγων. Hæc verba Valesius inverso ordine legenda notavit, λέγων Λούκιος.

(19) Βασίλειων. Codex Regius, βασιλέως.

(20) Ἀπάτη. Basiliensis editio, ἀγάπη.

derent. Verum illi pietatis prodicionem omni tormento acerbio- rem esse ducentes, uti revera est, illi his verbis coacti responderunt, fraudem ejus pariter ac minas suas virtute animique magnitudine calcantes: Desine tandem, desine his verbis nos terrere. Cessa inanes proferre sermones. Nos enim nec novitium nec recentem colimus Deum: licet instar maris fluctuum inaniter spumes, et tanquam vehemens ventus cum fragore irruas, rectæ ac piæ doctrinæ ad extremum usque spiritum adhæsuri sumus; non potentiæ, non sapientiæ expertem, non sine veritate unquam fuisse sentientes Deum; non eum aliquando fuisse Patrem, aliquando autem non fuisse; juxta impium istum Arianum, Filium temporalem esse credendo. Nam si Filius creatura est, ut aiunt Ariomanitæ, nec consubstantialis Patri: ad nihilum rediget urediam Pater, cum secundum ipsos Filio non existente, Pater aliquando non fuerit. Si vero semper est Pater, existente scilicet ex ipso vero fetu, et non per defluxum: Deus enim passionis expertus est: qui fieri potest, ut non amens sit ac vecors, qui de Filio dicit, Fuit tempus cum non esset, cui cuncta accepto ferre debent quod existunt? Hac de causa Patres nostri qui ex toto terrarum orbe Nicæam convenere, a quibus excidentibus isti, merito spurii facti sunt, cum perversam Arianæ opinionem quam nunc junior iste defendit, anathemate damnassent, non alterius quam Patrem, substantiæ Filium esse dixerunt, sicuti nunc cogis nos dicere, sed ex una eademque substantia. Quod pio sensu recte intelligentes, ex multis divinis vocibus in unum collectis, C consubstantialem esse confessi sunt.

VI. Hæc et hujusmodi alia cum dixissent, eos multis diebus comes in carcere detinuit, ratus eo se facto a pia sententia illos abducturum. Verum illi, velut in stadio fortissimi athletæ, abjecta omni formidine, rebus a majoribus ea divina mente fortiter gestis se ipsos communientes, excelsiore animo pro pietatis defensione stabant, cruciatus gymnasium virtutis esse ducentes. Cum igitur ad hunc modum decertarent, et spectaculum, sicut ait beatus Paulus ¹, facti essent angelis et hominibus, accurrit tota civitas visura athletas Christi; qui flagra judicis ipsos torquentis tolerantia sua superabant, et tropæa adversus impietatem per patientiam erigebant, et de Arianis palam triumphabant. Quos hostis ille acerbissimus minis ac fraudibus sub-

¹ I Cor. iv, 9.

(21) Ἐμπολιτευόμεθα. Lege, ἔμπολιτευόμεθα. EDIT.

(22) Ἀπάτορες. Hunc locum feliciter mihi videor vertisse. Nam cum reliqui interpretes, Epiphanius scilicet, Christophorus ac Sirmundus, *patre carentes* interpretati sint, ego Græcam vocem uno Latino vocabulo expressi, *spurius* vertens. Atque ita etiam ante nos verit Joachimus Camerarius hoc modo: *Nostri igitur totius orbis patres, a quibus alienati isti spurii sunt.* Certe Plutarchus in *Questionibus Romanis* diserte testatur, τοὺς ἀπάτορας

A Οἱ δὲ, πικρότερον βασάνου πάσης τὴν εἰς εὐσεβίαν προδοσίαν ἡγησάμενοι (ἔχει γὰρ οὕτω), τοιοῖσδε πρὸς αὐτὸν ἀναγκαζόμενοι ἀπήντησαν ῥήμασιν, ἀρετῇ καὶ γενναίῳ φρονήματι ὁμοῦ τὴν ἀπάτην καὶ τὰς ἀπειλὰς ὑποτάξαντες. Πέπαυσο λοιπὸν, πέπαυσο τοῦτοις ἡμᾶς ἐκφοβῶν τοῖς ῥήμασιν· ἔπεχε εἰκαῖς προφέρειν ῥήματα. Ἡμεῖς γὰρ οὔτε νέηλυν, οὔτε πρόσφατον σεβόντες Θεὸν, καὶ ἐπαφρίζης κυμαίνων εἰκῆ, καὶ προσρήσσης ὡς βίαιος ἄνεμος, τοῖς εὐσεβείας ἄχρι θανάτου ἐμπολιτευόμεθα (21) δόγμασιν· οὐκ ἀδύνατον, οὐκ ἄσπορον, οὐ χωρὶς ἀληθείας πώποτε φρονήσαντες Θεόν· οὐ ποτὲ μὲν ὄντα Πατέρα, ποτὲ δὲ μὴ ὄντα, κατὰ τὸν δυσσεβῆ τοῦτον Ἀρειανόν, χρονικὸν ἢ προσκαιρον δοξάζοντες τὸν Υἱόν. Εἰ γὰρ κτίσμα κατὰ τοὺς Ἀρειομανίτας ὁ Υἱὸς, οὐχ ὑπάρχων Πατρὶ ὁμοούσιος, εἰς τὸ μὴ εἶναι συστήσεται καὶ ὁ Πατήρ, οὐχ ὑφρασιώτος Υἱοῦ, οὐκ ὢν ποτε κατ' αὐτοῦ Πατήρ. Εἰ δὲ ἀεὶ Πατήρ ἐστίν, ὑφρασιώτος δηλονότι τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἀληθινοῦ καὶ οὐ κατὰ ἀπόρροίαν γεννήματος (ἀπαθῆς γὰρ ὁ Θεός)· πῶς οὐκ ἄσπορον καὶ μνιῶδες, ὁ, Ἦν ὅτε οὐκ ἦν, φρονῶν τὸν Υἱόν, δι' οὗ τὰ πάντα εἰς τὸ εἶναι κατὰ χάριν συνέστη; Οἱ γοῦν ἡμέτεροι κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην Πατέρες, ὧν ἐκπισόντες οὗτοι εἰκότως ἀπάτορες (22) γεγόνασιν, ἐν Νικαίᾳ συνελθόντες, ἀναθεματίσαντες τὴν Ἀρείου κακοδοσίαν, ἧς ὁ νεώτερος οὗτος νῦν προϊστάται, οὐχ ἑτεροούσιον, ὃ νῦν ἡμᾶς εἰπεῖν καταναγκάζεις, τὸν Υἱόν εἰρήκασι τοῦ Πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας (23)· ὃ καλῶς μετ' εὐσεβοῦς διανοίας νοήσαντες, ἐκ πολλῆς τῶν θείων ῥημάτων συλλογῆς, ὁμοούσιον ὡμολόγησαν.

ζ'. Τὰ δὲ τοιαῦτα, καὶ τὰ τοῦτοις παραπλήσια λέγοντας, καθείρξεν ἡμερῶν πολλῶν, οἶόμενος τῆς εὐσεβοῦς μετακινήσειν γνώμης. Οἱ δὲ μᾶλλον, ὡς περ ἐν σταδίῳ τῶν ἀθλητῶν εἰ γενναϊότατοι, δειλίαν πᾶσιν ἀποσβέσαντες, ἐπαλείφοντες ἑαυτοὺς τοῖς τῶν Πατέρων διὰ θείων λογισμῶν ἀνδραγαθήμασι, γενναϊότερον εἶχον περὶ τὴν εὐσεβίαν τὸ φρόνημα, γυμνάσιον ἀρετῆς τὰς στρεβλάς ἡγούμενοι. Οὕτω τοίνυν ἀγωνιζομένων, καὶ θεάτρον, ὡς ὁ μακάριος Παῦλος γράφει, γενομένων καὶ ἀγγελοῖς καὶ ἀνθρώποις, ἐπέτρεχεν ἡ πόλις ἅπασα, ἀθλητὰς θεασαμένη (24) Χριστοῦ, καρτερία τοῦ βασανίζοντος δικαστοῦ νικῶντας τὰς μάστιγας, καὶ τρόπαια δι' ὑπομονῆς κατὰ ἀσεβείας ἐπείροντας, καὶ θριαμβοῦς κατὰ Ἀρειανῶν ἐπιδεικνυμένους. Οὕς ὑποτάξας ὁ πικρὸς οὗτος πολέμιος

a Romanis vulgo appellari spurios, vel spurii filios.

(23) Ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας. In manuscripto codice Henrici Savillii, et in Regio J. Pini, et in editione Basiliensi legitur, ἐκ τῆς αὐτοῦ οὐσίας, quemadmodum legisse videtur Epiphanius Scholasticus. Nos tamen nihil mutare volumus, propterea quod utrobique idem sensus est.

(24) Ἀθλητὰς θεασαμένη. In editione Basiliensi scriptum inveni, θεασάμενοι. non male. Mallem tamen scribere, θεασόμενοι, vel θεασομένη, ut legit Epiphanius.

δι' ἀπειλῶν καὶ ἀπάτης (25), τοῖς εἰς Χριστὸν ἀσεβοῦσιν ἐκδώσειν ἐνόμιζεν. Ἀποκκλήσας τοιγαροῦν ταῖς τῶν βασιάνων δι' ἐπινοίας χαλεπῆς προσβολαῖς, ἀπάντων τῶν λαῶν ὀδυρομένων πικρῶς διὰ πολλά (26) τῷ Θρηῆνῳ, ὁ πικρὸς καὶ πάσης ἀποδείων φιλανθρωπίας, τὰ συνήθη πάλιν πρὸς ἀταξίαν συναθροίσας πλήθη, ἐπὶ κρίσιν αὐτοῦς, μᾶλλον δὲ ἔωλον κατὰ κρίσιν καλεῖ, πρὸς τῷ τῆς θαλάσσης λιμένι, πολυωνύτων συνήθως κατ' αὐτῶν ἐπαφιεμένων τῶν βοῶν παρὰ τῶν εἰδωλοκατρῶν, καὶ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ μὴ θελησάντων εἶξαι τῇ προφανεῖ δυσσεβείᾳ τῶν Ἀρειομανιτῶν, ἀποφαίνεται, τῶν λαῶν πρὸ τοῦ δικαστηρίου πάντων ὀδυρομένων, τῆς Ἀλεξανδρείας μεταναστάντας, τὴν Ἰλιούπολιν τῆς Φοινίκης οἰκῆσαι. Ἐνθα τῶν ἐνοικοῦντων οὐδεὶς κἄν ἀκοῦσαι τὸ τοῦ Χριστοῦ ἀνέχεται ὄνομα· εἰδωλικοί γὰρ οἱ πάντες. Παρὰ τὰ δὲ (27) σκάφους ἐπιβῆναι προστάξας, αὐτὸς ἐστηκὼς ἐπὶ λιμένος (πλησίον γὰρ ἐν δημοσίῳ λουτρῷ τὴν κατάκρισιν κατ' αὐτῶν ὤρισε), γυμνὸν ἐπιδεικνύμενος τὸ ξίφος, νομίσας ἐκ τούτου φοβεῖν τοὺς τῇ διστόμῳ μαχαίρᾳ τοὺς πολεμίους δαίμονας πολλάκις κατατρώσοντας. Οὕτω δὲ οὖν ἀποπλεῖν αὐτοῦς καλεῖ, οὐκ ἐμδολομένους ἐπιτίθαι, οὐ παραμύθιον τι τὸ σύνολον τῆς ἐξορίας ἔχοντας· καὶ τὸ θαυμαστὸν καὶ ἄπιστον, τῆς θαλάσσης ἐπαφριζούσης καὶ δυσχερῶς, οἶμαι, διὰ τοῦτο φερούσης, καὶ μὴ βουλομένης, ἴν, οὕτως εἶπω, δι' ὑποδοχῆς τῶν ἀνδρῶν, ἀδίκῳ κοινωνῆσαι κελεύσματος. Ἐνέφαινε γὰρ καὶ τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ τοῦ κρίναντος τὴν βάρβαρον προαίρεσιν.

Ζ'. Ἔστι γοῦν ἀληθῶς εἰπεῖν. Ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ. Ἐστέναξε γὰρ ἡ πόλις ἅπασα, καὶ μέχρι δὲ νῦν θρηνεῖ. Καὶ οἱ μὲν, ἀλλεπαλλήλῳ τῇ χειρὶ κτύπον ἐκ στηθῶν μακρὸν ἀπέπεμπον· οἱ δὲ τὰς χεῖρας ὁμοῦ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς οὐρανὸν ἀνέτεινον, τὴν βίαν διαμαρτυρούμενοι, μονονουχὶ λέγοντες· Ἄκουε, οὐρανὲ, καὶ ἐνωτίζου, ἡ γῆ, ὅτι παράνομα τὰ γινόμενα. Καὶ ὅλως οἰμωγῆς τὸ πᾶς ἐπεπλήρωτο· καὶ μέλη, καὶ θρηῆνος ἦν ἐν πάσῃ τῇ πόλει χορευόντων, καὶ ποταμὸς ἐκ δακρύων σχεδὸν καλύπτων πλημμύρᾳ τὴν θάλατταν, τοῖς ἅπασιν ἄωνῳ προσεγένετο. Ὅτε τοίνυν ὁ προειρημένος ἐπὶ τοῦ λιμένος παριών, τοῖς ἐρέταις ὑψοῦν τὰ ἱστία προσέτατε, τότε σύμμικτος οἰμωγῇ παρθένων καὶ γυναικῶν, πρεσβυτέρων καὶ νέων, καὶ θρηῆνοι προσπεπλεγμένοι δάκρυσιν ὀξέσιν, αἱ τῶν ἀπάντων βοαὶ, τῆς ἀπαφριζούσης θαλάσσης τὸν προσρησόμενον σωρὸν τοῖς κύμασι (28) κτύπον

actos, impiæ in Christum factioni dediturum se putabat. Fatigatus igitur in infligendis quæ subinde excogitabat tormentis, cum universus populus crebro ingemisceret ac lugeret: crudelis iste et ab omni sensu humanitatis alienus, convocatis iterum turbis incompositis et ad tumultuandum assuetis, eos ad iudicium, seu potius ad paratam condemnationem, vocat juxta urbis portum, gentilibus ac Judæis multas adversus eos acclamationes magna mercede conducias ex more jactantibus. Cumque ipsi manifestæ Arianorum impietati cedere nolissent, universo populo ante prætorium lamentante, sententiam in eos profert, ut Alexandria excedentes, in urbem Phœnices Heliopolim migrent: in qua ne audire quidem nomen Christi ullus incolarum sustinet. Sunt enim omnes simulacrorum cultores. Mox cum illos navigium conscendere jussisset, ipse in portu stans (prope enim in publico lavacro sententiam contra eos tulerat), strictum gladium ostentabat, ratus hoc facto se territurum eos, qui ancipiti gladio infestos dæmonas sæpius vulneraverant. Sic igitur solvere eos jubet, nullo commentu instructos, nihil prorsus habentes solatii ad exsilium perferendum: quodque mirandum et incredibile est, spumante mari, ac per hoc, ut arbitrator, indignante, nec sustinente, ut ita dicam, ut per horum virorum susceptionem injusti præcepti socius, ac particeps fieret. Demonstrabat enim barbarum iudicium propositum iis quoque, qui illud ignorabant.

VII. Vere igitur dici potest: Obstupuit cælum ob hoc facinus. Ingemuit enim universa civitas, et in hodiernum usque diem luget. Et alii quidem pectus identidem manibus percutientes, ingentem sonitum edebant. Alii manus simul atque oculos in cælum tollebant, vim contestantes, tantum non ista dicentes: Audi, cælum, auribus percipe terra, quam iniqua sint quæ fiunt. Denique ejulatu plena erant omnia: næniæ ac lamentationes tota urbe resonabant. Et fluvijs quidam lacrymarum, mare ipsum inundatione sua obtegens, cunctis repente effluxit. Itaque cum supra memoratus in littore stans, remigibus præciperet ut vela panderent: tunc promiscuus ululatus virginum ac mulierum, senum ac juvenum, et lamenta acerbis lacrymis permista; clamoresque omnium simul juncti fremitum ventorum, qui turbati maris fluctibus allidebantur, longe

(25) Δι' ἀπειλῶν καὶ ἀπάτης. In variis lectionibus, quas ex altero codice Regio collegit Stephanus, legitur, δι' ἀπειλῶν καὶ βασιάνων. Quemadmodum edidit Jacobus Sirmundus. Paulo post, ubi legitur, τῇ προφανεῖ δυσσεβείᾳ τῶν Ἀρειομανιτῶν. Sirmundus ex eodem codice Regio edidit, τῇ προφανεῖ αἰρέσει, quod minus probo.

(26) Διὰ πολλά. Forte, καὶ πολλῶ. EDIT.

(27) Δῆ. Deest in codd. Regio.

(28) Σωρὸν τοῖς κύμασι. Primam vocem Sirmundus in editione sua delevit, ut superfluum. Exstat tamen in omnibus nostris codicibus. Ego levi mutatione locum ita restituendum puto: Αἱ τῶν ἀπάν-

των βοαὶ, τῆς ἀπαφριζούσης θαλάσσης τῶν προσρησόμενων ὄρων τοῖς κύμασι κτύπον ἐκάλυπτον, posset etiam scribi τῶν προσρησασμένων ἀνεμων. Sic enim supra locutus est Petrus de Magno comite largitionum, κἄν προσρήσῃς ὡς ἄνεμος βίαιος. Cæterum in codice Savilii, et in editione Basiliensi scribitur τῷ κύματι. In Regio codice J. Pini ita scriptum inveniri, τῆς ἀπαφριζούσης θαλάσσης. Τὸν προσρησόμενον χωρὸν τῷ κύματι κτύπον ἐκάλυπτον· unde quis suspicari possit legendum esse τῆς ἀπαφριζούσης θαλάσσης, καὶ τῶν προσρησασμένων χωρῶν τῷ κύματι, etc. Ut χωρῶν sumatur pro ventis, quos Latini coros vocant, de quibus Plinius in libro

superabant. Dum supradicti hoc modo navigarent Heliopolim, qua in urbe omnes sunt idolorum cultores: ubi studia atque instituta diaboli vigent ad voluptatem tendentia; ubi ferarum horrenda domicilia: montibus enim undique cingitur caelo ipsi contiguus: omnes posthæc in media urbe publice et privatim singuli gementes et verba lugubria fundentes, ne flere quidem permisi sunt, vetante id Palladio præfecto urbis Alexandriae, qui et ipse dæmonum cultui erat addictissimus. Multi enim ex flentibus rapti, ac prius custodiæ mancipati, deinde verberati, lacerati, torti, ad Phennensia et Proconnesia metalla damnati sunt, viri qui pro Ecclesiae defensione divino zelo incensi pugnaverant. Plerique enim erant monachi, accuratioris ac districtioris vitæ studio solitudinem incolentes, tres ac viginti numero. Cum quibus paulo post diaconus quoque, qui a charissimo nostro Damaso episcopo urbis Romæ consolatorias simul et communicatorias litteras attulerat, manibus post tergum revinctis, publice a carnificibus ductus est, non secus ac insignis quispiam maleficus; qui cum homicidarum tormentis, et adhuc acerbioribus cruciatus fuisset, lapidibus ac plumbatis cervice diu verberata, navigium in mari conscendit, sicut cæteri, divinæ crucis signo frontem suam consignans, omnique cura et solatio destitutus, ad æris metalla datus est quæ sunt in Phenne.

VIII. Porro dum iudex tenera puerorum corpora adhuc torqueret, quidam juxta ipsa cadavera remanserunt, ne exsequiarum quidem honore iis persoluto; cum parentes, fratres et cognati, tota denique, ut ita dicam, civitas unum hoc extremum solatium sibi concedi flagitassent. Sed, o summam judicantis, seu potius damnantis immanitatem! qui pro pietate certaverant, cum homicidis non sunt iudicati, insepultis corporibus jacentes. Qui strenue depugnaverant, feris ac volucris laniandi objicie-

XII, id est, *cum actorum clamores, spumantis maris et ventorum fluctibus illis strepitum superabant.* [Nihil mutatione opus est, modo si legas, σφοδρόν pro σωρόν. EDIT.]

(29) Ξεινόμενοι. Basiliensis editio, et cod. Reg. J. Pini, habet, ξεόμενοι. Et paulo post, ubi legitur, Προικονησίους, scriptum habet, Προκονησίους, ut et codex Savilii. Utrumque tamen dici potest, ut testatur auctor *Etymologici*.

(30) Παρά τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν Δαμάσου. Mortuo Athanasio, cum Petrus in ejus locum successisset, statim litteras synodicas seu communicatorias scripsit ad Damasum Romanæ urbis episcopum, quibus et ordinationem suam ei significabat ex more, et persecutiones Arianorum ac gentilium, quibus vexabatur, narrabat. His litteris respondens Damasus litteras communicatorias simul et consolatorias misit ad Petrum per quemdam diaconum urbis Romæ, ut testatur Petrus in hac epistola. Ex quo apparet, inter ordinationem Petri ac fugam, satis longum temporis spatium intercessisse. Nec probabilis videtur Baronii sententia, qui ordinationem ac fugam Petri in eundem annum contulit Christi scilicet 372, quanquam Socrates mortem Athanasii ac Petri ordinationem anno citius refert.

(31) Ὅς φονεῶν βασάνοις ἐπέκεινα κοινωνή-

ἐκάλυπτον. Ἄλλ' οὕτω τῶν προειρημενῶν ἀποπλεόντων εἰς Ἡλιούπολιν, ἐνθα δεισιδαιμονῶν πᾶς, ἐνθα τοῦ διαδόλου τὰ πρὸς ἡδονὴν ἐπιτηδεύματα, ἐνθα θηρίων ἐφίστια φοβερά (ὄρη γὰρ ἦν κύκλω πανταχόθεν οὐρανῶν προσπελάζοντα): οἱ πάντες λοιπὸν ἐν μέσῃ τῇ πολει, κοινῇ καὶ ἕκαστος ἰδίᾳ ὀλοφυρόμενοι, καὶ στεναγμῶν ἐπιπέμποντες ῥήματα, οὐδὲ δακρύειν ἐπετρέποντο, κελεύσει τοῦ τῆς πόλεως ἐπάρχου Παλλαδίου, δεισιδαιμονεστάτου καὶ αὐτοῦ τυγχάνοντος. Πολλοὶ γὰρ τῶν κλαιόντων, ἀρπαζόμενοι καὶ φυλακίζόμενοι πρότερον, εἶτα αἰκίζόμενοι, ξαινόμενοι (29), βασκνιζόμενοι, τοῖς Φεννησίοις καὶ Προικονησίοις παρεδίδοντο μετάλλοις, ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας δι' ἔνοσον ζῆλον ὑπερμαχοὶ: οἱ πλείους γὰρ ἦσαν μονάζοντες, ἔρημου οἰκοῦντες δι' ἄσκησιν. Μεθ' ὧν εἴκοσι καὶ τριῶν τυγχάνοντων, μικρὸν ὕστερον ὁ διάκονος, ὁ παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν Δαμάσου (30) τοῦ τῆς Ῥώμης ἐπισκόπου, κομίσας ὁμοῦ παρακλητικὰ καὶ κοινωνικὰ γράμματα, ὀπίσω τῷ χεῖρε δεθείς, ὑπὸ δημίων δημοσίᾳ ἤγετο, ὡσπερ τις τῶν κακούργων περιδότης. Ὅς φονεῶν βασάνοις ἐπέκεινα κοινωνήσας (31), λίθοις καὶ μολιθόισι κατ' αὐτῶν τῶν αὐχένων ἐπὶ πολὺ μαστιζόμενος, ἐπέβαινε σκάφος ἐπὶ θαλάσσης παραπλησίως τοῖς ἄλλοις, τοῦ θεοῦ σταυροῦ ἐπὶ μετώπου τὸ σημεῖον χαρακτηρίσας, οὐ τημελείας, οὐ θεραπείας τυχῶν, τοῖς κατὰ Φεννησον παρεδόθη μετάλλοις (32): ἔστι δὲ ταῦτα χαλκοῦ.

Η'. Ἐτι γοῶν βασανίζοντος τοῦ οικαστοῦ ἀπαλὰ παιδαρίων σώματα, τινὲς μὲν παρ' αὐτὰ μεμενήκασιν (33), οὐδ' ὅσας κοινωνήσαντες: γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν, καὶ πάσης, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῆς πόλεως, μίαν αὐτοῖς αἰτούντων δοθῆναι τὴν ὑστάτην τάχτην παράκλησιν. Ἄλλ', ὡ πολλῆς ἀπανθρωπίας τοῦ δικάζοντος, μᾶλλον δὲ τοῦ κατακρίνοντος! οἱ δι' εὐσέβειαν ἀθλήσαντες, φονεῖσι οὐ συνεκρίνοντο, ἄταφοι μένοντες τὰ σώματα: οἱ καλῶς ἀγωνιζόμενοι, θηρίοις καὶ πτηνοῖς πρὸς βορὰν ἐρρίπτοντο: οἱ συμπα-

σας. Interpretes hæc verba sic construunt, ut φονέων referatur ad ἐπέκεινα. Nam Camerarius ita vertit: *Qui magis quam ullus homicida tortus.* Nec aliter Christophorus, et Sirmundus. Verum si ita construxeris, quomodo ferri poterit hæc locutio: *κοινωνήσας βασάνοις?* Quare magis placet versio Epiphani, qui sic transtulit: *et homicidarum verberibus coæquandus.* Vox igitur ἐπέκεινα transponenda est hoc modo, φονέων βασάνοις κοινωνήσας, ἐπέκεινα λίθοις, etc.

(32) Τοῖς κατὰ Φέννησον... μετάλλοις. In altero codice Regio, ejus variantes edidit Stephanus, scriptum est *καταφέννης* una voce, quemadmodum edidit Jacobus Sirmundus. Malim tamen legere κατὰ Φέννον. De his metallis Eusebius in libro *De locis Hebraicis* ita scribit: Φινίων, ἣν κατέκλισεν Ἰσραὴλ ἐπὶ τῆς ἔρημου: ἦν δὲ καὶ πόλις Ἐδώμ. Αὕτη ἐστὶ Φαινίων, ἐνθα τὰ μεταλλα τοῦ χαλκοῦ, μεταξὺ κειμένη πόλεως, καὶ Ζοορῶν.

(33) Τινὲς μὲν παρ' αὐτὰ μεμενήκασιν. Interpretes voces τινὲς interpretati sunt de pueris, qui mortui remanserunt sepulturæ expertes. Malim tamen de officialibus præsidis intelligere, qui custodes appositus erant cadaveribus mortuorum, ne quis ea sepulturæ mandaret.

θησαι βεβουλευμένοι (34) πατράσι διὰ τὴν συνείδησιν, τὴν κεφαλὴν ὡς παράνομα ὀράσαντες ἀπετέμνοντο. Ποῖος νόμος Ῥωμαίων, ποία δὲ γνώμη βαρβάρων, τοὺς πατράσι συμπαθοῦντας ἠμόνατο; ποῦ τις τῶν παλαιῶν ποτε ἔδρασε τοιοῦτόν τι παράνομον; Ἐκέλευσέ ποτε Φαραὼ ἀναιρεῖσθαι τῶν Ἑβραίων τὰ ἄρβύρα· ἀλλὰ φθόνος καὶ δέον ὑπέβαλλε τοῦτο τὸ πρόσταγμα. Πόσῳ τὰ τότε τῶν νῦν φιλανθρωπότερα! πόσῳ ποθεινὰ πρὸς αἵρεσιν ἀδικήματος! πόσῳ βελτίονα πρὸς σύγκρισιν ἀνομήματος, κὰν ἀλλήλων αἰ κακίαι μὴ χωρίζονται! Ἄπιστα τὰ λεγόμενα, ἀπάνθρωπα καὶ δεινὰ, ὡμὰ καὶ βάρβαρα, ἀνηλεῆ καὶ πικρά.

Θ'. Ἄλλ' ἐν τούτοις ἐγαυρίων οἱ τῆς Ἀρείου μα-
νίας ὑπὲρκοιοι, χορευόντες. Τῆς δὲ πόλεως πάσης ὀλο-
φυρομένης (οὐκ ἦν γὰρ οἰκία ἐν ἧ οὐκ ἦν τεθνηκώς,
ὡς ἐν τῇ Ἐξόδῳ γέγραπται), οὐκ ἠρέμησαν πάλιν,
οἱ τὴν ἕξιν ἀκόρεστον πρὸς παρανομίαν ἀσκήσαντες.
Ἐπὶ γὰρ τὰ χεῖρω τὴν προαίρεσιν γυμνάζοντες, μέ-
χρι τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων τὸν ἴδιον τῆς κα-
κίας ἴδον ἐπεκτείνοντες, δορυφόρῳ πρὸς ἀδικίας τῶ
τῶν λαργητιῶνων χρώμενοι κόμητι τῶ προειρημένῳ,
τοὺς μὲν βουλευτηρίῳ παρέδουσαν, τοὺς δ' ἄλλους,
ὃν ἠθύλοντο τρόπον ἐνθόρευον, πανταχόθεν πρὸς
ἀσέβειαν τοὺς πάντας θηρεῦσαι βουλόμενοι, οὐδὲν
ἀφέντες ἀτόλμητον. Ἀλλὰ γὰρ καὶ πάντα περιερχό-
μενοι κατὰ τὸν ἴδιον τῆς αἵρέσεως πατέρα διάβολον,
ζητοῦσι τίνα καταπίωσι. Καθ' ὅλου τοίνυν παρὰ πάν-
των ἀπορούμενοι (35), ἕνδεκα τῶν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου
τὸν ἀριθμὸν ἐπισκόπων, ἄνδρας ἐκ παιδίου μέχρι γή-
ρωσ τὴν ἔρημον ἀσκήσεως χάριν οἰκήσαντας (36),
καὶ λόγῳ καὶ πράξει τὰς ἡδονὰς ὑποτάξαντας, καὶ
τὴν εὐσεβῆ πίστιν ἀνεπαισχύντως κηρύττοντας, καὶ
τὰ τῆς εὐσεβείας γαλουχηθέντας (37) δόγματα, καὶ
νίκην πολλάκις κατὰ δαιμόνων ἐπάραντας. ἀρετῇ
δυσωποῦντας τὸν ἀντίπαλον, καὶ τὴν Ἀρειανὴν σωφω-
τάτῳ λόγῳ στηλιτεύοντας αἵρεσιν ὄργανον ὡμότητος
τὸν προειρημένον ἔχοντες, ὑπερορίους πεποιήκασιν,
ἐν οἰκουμένῃ παρὰ τῶν κυριοκτόνων Ἰουδαίων πόλει,
τοῦνομα Διοκασαρεία. Καὶ ὁμοῦς ὡς ὁ ἄδης, ἐπὶ θά-
νάτῳ τῶν ἀδελφῶν οὐκ ἐμπιπλάμενοι, ἀπανταχοῦ γῆς
ἐτόλμησαν οἱ παράφρονες καὶ ἀβέλτεροι τῆς οἰκείας
ὡμότητος καταλεῖψαι μνημόβουνα, ἐκ κακῶν ἔχειν
τὸ γινώρισμα βουλόμενοι. Ἰδοὺ γὰρ πάλιν κληρικούς

A bantur. Qui cæсорum patribus compati propter
conscientiam voluerant, perinde ac si grave facinus
admisissent, capite truncabantur. Quæ lex Romana,
quæ barbarorum sententia, in eos unquam animad-
vertit, qui parentibus condoluissent? Quis unquam
ex veteribus tam iniquum facinus perpetravit? Jus-
sit quondam Pharao, ut Hebræorum masculi neca-
rentur. Sed invidia, ac metus hoc mandatum ei
suggesserat. Quanto ea quæ tunc gesta fuerunt,
humaniora sunt iis quæ nunc cernimus? Quanto
magis optabilia, si optio detur injuriæ! Quanto po-
tiora, si conferatur iniquitas, tametsi vitia a se in-
vicem sejungi non possint! Incredibilia sunt quæ
dicuntur immania et gravia; crudelia et barbara;
immitia atque acerba.

B IX. His tamen oblectabantur, atque exsultabant
Arianæ dementiæ sectatores. Cumque universa ci-
vitas lamentaretur: nulla enim erat domus, sicut
in Exodo scriptum est¹, in qua non esset mortuus:
ii tamen, quorum animus in omni scelere exerci-
tatus nulla iniquitate satiari poterat, nequaquam
quieverat. Propositum enim suum ad pejora semper
acuentes, improbitatis suæ venenum usque ad epi-
scopos provinciæ protulerunt, satellitem ac mini-
strum sceleris habentes comitem largitionum, quem
supra diximus, Magnum. Et alios quidem curiæ
tradiderunt: alios aliis modis pro arbitrio suo ve-
xarunt: nihil intentatum relinquentes, dum cun-
ctos undiquaque student ad impietatem pertrahere.
Omnia enim circumeuntes, quemadmodum parens
et auctor hæreseos ipsorum diabolus, quærunct quem
devorent. Postremo cum eorum conatus ab omni-
bus repelleretur, episcopos Ægypti undecim nu-
mero; viros, qui ab ineunte ætate usque ad
senectutem, districtioris vitæ gratia solitudinem
incoluerant; qui ratione et actu voluntates corpo-
ris superaverant; qui piam fidem audacter prædi-
cabant: qui pietatis doctrinam una cum nutricis
lacte suxerant; qui victoriam de dæmonibus sæpe
retulerant; qui sua virtute pudorem incutiebant
adversario; qui denique Arianam hæresim sapien-
tissima oratione convincebant ac denotabant, mi-
nistro crudelitatis suæ usi supra memorato Magno,
Diocæsaream relegarunt, urbem quæ ab Judæis
Domini interfectores colitur. Et tamen velut
orcus, fratrum morte minime satiati, crudelitatis

¹ Exod. xii, 30.

(34) Βεβουλευμένοι. Forte, βεβουλημένοι. EDIT.

(35) Ηαρά πάντων ἀπορούμενοι. Epiphanius Scholasticus hæc verba in interpretatione sua prætermisit. Camerarius autem ita vertit: *Sed cum omnino illos conatus erga cunctos sui frustrarentur.* Christophorsonus vero sic interpretatur: *Atqui cum in eo quod conabantur, ab omnibus se destitutos viderent.* Jacobus autem Sirmundus Camerarium secutus ita transtulit: *In universum ergo cum omnia frustra conarentur.* Ego vero scribendum puto, ἀποκρουόμενοι, quam lectionem in versione mea secutus sum. Id autem optime convenit cum præcedentibus. Ait enim Petrus Arianos instar diaboli circumeuntes, quæsivisse, quem seducerent ac devorarent. Sed cum ab omnibus repellerentur, in ali-

D quot episcopos et clericos iram suam vertisse, et rabiem effudisse.

(36) Οἰκήσαντας. Post hoc verbum integram pericopen adjecimus ex variis lectionibus quas Robertus Stephanus ad calcem editionis suæ descripsit ex altero codice Bibliothecæ Regiæ, quæ sic habet, καὶ λόγῳ καὶ πράξει τὰς ἡδονὰς ὑποτάξαντας. Ita certe in suo codice legerat Epiphanius Scholasticus, ut ex versione ejus apparet Sic enim vertit: *Viros pene ab infantia usque ad senectutem eremum incolentes, verboque superantes et actu libidinem.* Ita quoque edidit Jacobus Sirmundus.

(37) Γαλουχηθέντας. Cod. Reg. J. Πῖνι γαλουχηθέντας.

suæ monumenta dementes ac stulti ubique terrarum relinquere ausi sunt, famam ex malefactis consequi studentes. Ecce enim rursus Ecclesiæ catholicæ clericos Antiochiæ degentes, qui una cum piis quibusdam monachis adversus fraudes eorum protestari decreverant, cum imperatoris aures variis contra illos criminationibus obtudissent, Neocæsaream Ponti relegari fecerunt. Qui nunc ipsa etiam vita forsitan privati sunt ob locorum asperitatem. Hujusmodi tragœdias tempus illud expertum est: silentio quidem et oblivione dignas, sed quæ litteris traditæ sunt, ad reprehensionem eorum qui adversus unigenitum Filium Dei linguas suas exacuerunt. Qui pestilenti blasphemiae morbo correpti, non solum in Dominum universorum tela jacere conantur, sed et adversus pios ejus famulos implacabile bellum susceperunt.

(38) Εἰσδεξάμενοι νόσον. In manuscripto codice Henrici Savilii scriptum est, εἰσδεξάμενοι λύτταν, quomodo etiam legitur in codice Regio, cujus variantes lectiones edidit Stephanus. Ita quoque in

τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἀντιοχείᾳ διατρέβον-
τας, ἅμα σπουδαίως μονάζουσι, τὰ τῆς δραματού-
ργίας αὐτῶν διαμυρτώσθαι προθεμένους· βασιλικῆς
ἠχῆσαντες κατ' αὐτῶν ἀκοῆς, τὴν Νεοκαισάρειαν τοῦ
Πόντου οἰκεῖν παρεσκεύασαν· οἱ τάχος καὶ τοῦ ζῆν
ἔστερήθησαν, διὰ τὴν τῶν τόπων ἀγριότητα. Τοιαύ-
τας ὁ καιρὸς ἐκεῖνος ἐδέξατο τραγωδίας· σιγῆς μὲν
καὶ λήθης ἀξίας, ἐν συγγράμμασι νὲ τιθεμένας εἰς
ἐλεγχὸν τῶν κατὰ τοῦ Μονογενοῦς κινήσάντων τὰς
γλώττας· οἱ τὴν τῆς βλασφημίας εἰσδεξάμενοι νό-
σον (38), οὐ μόνον τὸν τῶν ὄλων Δεσπότην τοξεύειν
ἐπιχειροῦσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν εὐσεβῶν αὐτοῦ θε-
ραπόντων τὸν ἄσπονδον ἀνεδέξαντο πόλεμον.

suo codice legerat Epiphanius, ut ex ejus interpretatione colligitur, quæ sic habet: *Hi namque rabie coarctati blasphemiae.*

DE EJUSDEM FRAGMENTA

EPISTOLÆ AD EPISCOPOS ÆGYPTIOS FIDEI CAUSA EXSULES.

I. *Apud Facundum Hermianensem lib. iv, cap. 2.*

Amor, quo circa vos in Christo gaudeo, non permisit patienter ferre: imo etiam scribens veluti non scribens sum, et iterum ad scribendum compellor. *Et infra*: Consiliatoribus igitur vobis in his quæ incurrunt utor: et quid oportet me facere sic semper perturbatum, Timotheo (39) diffamante se-

C ipsum episcopum esse, ut per hoc confidentius injuriet, et paternas leges infringat? Voluit enim me anathematizare, et Basilium Cæsareæ, et Paulinum, et Epiphanium, et Diodorum episcopos, et soli Vitali communicare.

II. *Ibid. lib. xi, cap. 2.*

Sine Deo quippe est, et in omnibus reprobis qui non confitentur integrum hominem salvasse adventu suo Salvatore: et si totum salvat, totum assumpsit, non in adjutorium salvationis, sed ad totius salvationem. Nullus ergo pie se sapere existimans,

infidelis magis existat. Si vero quærere studet, discat ex epistola quam ad Antiochenos beatæ memoriæ Episcopus Athanasius scribit, ubi omnia diligenter exponit: quam legere incipientes orthodoxi, et ita sapere et subscripsisse confirmant.

III. *Ibidem.*

Jesus Christus heri et hodie, ipse et in sæcula ². Heri quidem ante sæcula sempiternitatem significat: hodie autem terrenum sæculum: in sæcula vero, post transitum hujus vitæ. Jesus Christus autem, qui juxta hominem salvatoris intelligitur,

D non est ipse: qui enim pro vectum ætatis suscepit, aliquando infans existens, et aliquando vir incipiens quasi annorum xxx, sicut ait Lucas ³, non potest ipse esse.

IV. *Ibidem.*

Est Spiritus vitæ sanctus cum Patre et Filio in singulis prophetarum per generationem transiens, qui indicat quæ erunt et quæ fuerunt, habens ocu-

los ante et post, hoc est, sicut diximus, scientiam futurorum atque præteritorum, quæ in Salomone narrat ex persona filii hominis ex Maria, et filii

² Hebr. xiii, 8. ³ Luc. iii, 23.

(39) *Timotheo*. Apolinaris discipulo, de quo Damasus papa in epistola ad Orientales: *Quid est cur abdicationem Timothei a me rursus requiratis, qui etiam hic judicio sedis apostolicæ, Petro quoque Alexandriae episcopo præsentem, abdicatus est una cum magistro suo Apolinare?* et in epistola Orientalium

ad Rufum Thossalonicensem episcopum in actis synodi Ephesinæ: ὁ τρισμακάριος Δάμασος καθεῖ-
λεν Ἀπολινάριον, καὶ Βιτάλιον, καὶ Τιμόθεον τοὺς
ἀίρετικούς. Citatur etiam in Eclogæ Anastasii Pole-
mon impius, Apolinaris discipulus, κατὰ Τιμοθέου
συμμάθητοῦ αὐτοῦ.